

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та
слов'янської філології

Лариса КЛОЧКО
Лариса КЛОЧКО
«29» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІНГВОДИДАКТИКА В СЕРЕДНІХ КЛАСАХ

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма

Середня освіта (Українська мова і література. Зарубіжна література)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією

факультету іноземної та слов'янської
філології

«29» серпня 2025 р.

Голова *Громова Н. В.*

Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2025

Розробник:

Громова Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури. Протокол № 1 від «29» серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Вікторія ГЕРМАН к.філ.н., доцент

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Освітній ступінь: Бакалавр	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120		Рік підготовки:	
		3-й	
		Семестр 6	
		Лекції	Лекції
		20 год.	
		Практичні	
		26 год.	
		Консультації	
		2 год.	
		Самостійна робота	
		72 год.	
		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Робоча програма розроблена на основі Освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література). Курс є вибіркоким для підготовки майбутніх учителів української мови і літератури та спрямований на формування методичної компетентності майбутнього фахівця в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти в умовах воєнного/післявоєнного стану.

Мета вивчення навчальної дисципліни – розкрити питання української лінгводидактики з урахуванням інноваційних підходів; ознайомити студентів з історією української лінгводидактики, новітніми технологіями навчання української мови у закладах загальної середньої освіти та в умовах воєнного стану; сприяти формуванню у студентів загальних та фахових компетентностей, у т.ч. медіаосвітньої компетентності, академічної культури.

Унікальність дисципліни полягає в тому, що вона читається із урахуванням досвіду, набутого під час виконання грантів у рамках проєкту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність", що виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів за підтримки Посольств США та Великої Британії у співпраці з МОН України та Академією Української преси.

Регіональний аспект. На лекціях і практичних заняттях опрацьовуємо досвід учителів-методистів Сум і Сумщини (А.Баєва, Н. Соларьова, О.Кузьменко, Н.Шеденко, Т.Панченко, О. Зарецька, М. Білясник та ін.).

Завдання навчальної дисципліни:

- здійснити аналіз актуальних проблем українськомовної освіти; підготувати майбутніх учителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи;
- сформувати систему знань студентів у галузі української лінгводидактики на основі аналізу українського та європейського досвіду, тенденцій розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту, з метою ефективної організації педагогічної діяльності;

- формувати у студентів фахово-методичні уміння: проєктувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичне забезпечення), проводити різні види занять, самостійну, гурткову роботу за фахом у школі з урахуванням педагогічних інновацій за кордоном, в Україні, на рівні регіону, знань про індивідуально-вікові особливості молоді; організувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на формування культуромовних особистостей учнів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах наукової (конференції, вебконференції, круглі столи, дискусії) та навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори); вести позакласну роботу з предмета;

- виховувати у студентів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, уміння працювати з фаховими джерелами, медіаджерелами; втілювати нові методичні ідеї у практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації;

- сприяти професійному та особистісному саморозвитку;

- виконувати дослідницький/медіаосвітній проєкт з актуальних проблем української лінгвістики та методики на засадах академічної доброчесності;

- організувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на формування культуромовних особистостей учнів;

- виховувати у студентів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, уміння працювати з фаховими джерелами, медіаджерелами; втілювати нові методичні ідеї у практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації.

Академічна доброчесність.

Університет – є платформою, що забезпечує рівні можливості для навчання, наукової роботи, набуття знань, розвитку вмінь та, як результат, формування компетентностей, потрібних студентам протягом їх життя та роботи. Оскільки студенти є членами академічної спільноти, вони мають дотримуватись кодексу академічної доброчесності та нести індивідуальну відповідальність за власну роботу. Всі види поведінки, що порушують кодекс, – списування, плагіат, підробка – є незаконними та піддаються дисциплінарному покаранню.

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні: діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; самостійно виконувати навчальні завдання; коректно посилатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності; усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Систему підготовки майбутнього учителя становлять лекції, практичні заняття, самостійна робота, неформальне навчання, організовані на засадах академічної доброчесності.

Методи навчання:

проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні, інтерактивні (вебінари, тренінги, дистанційні освітні технології), самонавчання, практичні методи навчання (вправи, практичні та дослідні роботи).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст курсу тісно пов'язаний з іншими навчальними дисциплінами, насамперед мовознавством, сучасною українською літературною мовою, психологією, педагогікою тощо. Мовознавство, сучасна українська літературна мова є теоретичним підґрунтям методики, допомагають визначити зміст курсу. Педагогіка обґрунтовує зміст і завдання освіти, допомагає визначити найбільш результативні принципи, методи, форми, засоби навчання, сприяє правильному відбору ілюстративного матеріалу, забезпечує зв'язок зі шкільним курсом. Психологія накреслює оптимальні шляхи навчання учнів з урахуванням їхніх психологічних особливостей, умотивовує доцільність використання методів, засобів навчання.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
--	---

90-100	<p><i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Студент уміє глибоко аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Вільно володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
--------	--

82-89	<p><i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Студент показує достатній рівень сформованості професійних компетентностей, усна чи письмова відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна. Студент уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
74-81	<p><i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; стежить за власним мовленням. Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>

64-73	<p><i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент поверхово розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом під керівництвом викладача аналізує, порівнює, критично осмислює науково-методичну та загальнонаукову інформацію; намагається посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах ЗЗСО; стежить за власним мовленням.</p> <p>Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; іноді бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>
60-63	<p><i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Студент не завжди посилається на думки відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи. Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу.</p> <p>Частково володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; часто допускає методичні помилки; прагне стежити за власним мовленням.</p> <p>Частково володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових;</p>

35-59	<p><i>Незадовільно</i> – незадовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки. Студент не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі методичні явища й положення, не розуміє принципів навчання української мови у ЗЗСО, ігнорує зауваження й вказівки методиста-викладача.</p> <p>Простежується систематична непідготовленість до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог.</p>
1-34	<p><i>Незадовільно</i> – низький рівень знань, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична непідготовленість до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог. Потребує повторного прослуховування курсу.</p>

Розподіл балів

Поточний контроль																		Разом	Підсумк. екз	Загальна сума					
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3				РОЗДІЛ 4				РОЗДІЛ 5						РОЗДІЛ 6					
Тема 1.1.	Тема 1.2.	Тема 2.1.	Тема 2.2.	Тема 2.3.	Тема 2.4.	Тема 3.1.	Тема 3.2.	Тема 3.3.	Тема 3.4.	Тема 4.1.	Тема 4.2.	Тема 4.3.	Тема 5.1.	Тема 5.2.	Тема 5.3.	Тема 5.4.	Тема 5.5.	Тема 5.6.	Тема 5.7.	Тема 5.8.	Тема 6.1.	Консульт. К/Р			
Поточний контроль																		38+27 +10= 75	25	100					
2	2	2	2	2	2			2	2	4	2	2	2	2	2	2	2				2	2	2		
Контроль самостійної роботи																		27							
3	5				3				4				8								4	10			
																		10							

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відміно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог «Порядку організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року); Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (від 20 травня 2024 року).

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: усне опитування, практичні завдання, тестові завдання, поточний контроль, презентації результатів виконаних завдань, дослідницькі /медіаосвітні проєкти та їх захист, контрольна робота, поточний контроль.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

РОЗДІЛ 1. Теоретичні орієнтири української лінгводидактики.

РОЗДІЛ 2. Загальні питання лінгводидактики: законодавчо-нормативні, концептуальні.

РОЗДІЛ 3. Історія становлення та розвитку лінгводидактики.

РОЗДІЛ 4. Теоретико-практичні основи лінгводидактики.

РОЗДІЛ 5. Методичні технології у мовній освіті цифрові сервіси та онлайнінструменти на уроках.

РОЗДІЛ 6. Актуальні проблеми української лінгводидактики: українознавчий аспект у навчанні мови в школі.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 1.1. Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці.

Українська мовна освіта: законодавчий, лінгводидактичний аспекти.

Учительсьловесник у вимірах компетентнісної парадигми освіти.

Тема 1.2. Предмет і завдання української лінгводидактики. Ключові поняття лінгводидактики. Поняття «методика навчання мови» і «лінгводидактика»: співвідношення між ними. Українська лінгводидактика як методологічна основа навчання української мови.

Якість надання освітніх послуг в умовах повномасштабної війни. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу в умовах воєнних реалій. Посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції.

Розділ 2. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИКИ: ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ, КОНЦЕПТУАЛЬНІ

Тема 2.1. Проблематика курсу в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016), Законів України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2018), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018). Концепції упровадження медіаосвіти в Україні (2016).

Розвиток української лінгводидактики в контексті Державного стандарту загальної освіти в Україні. Стандартизація мовної освіти і завдання вчителя загальноосвітньої школи.

Тема 2.2. Концептуальні засади навчання рідної мови. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. Організація навчальної діяльності здобувачів освіти та способів побудови зворотного зв'язку в умовах очної, дистанційної, змішаної форм навчання. Психологічні аспекти організації освітнього процесу в умовах воєнного/післявоєнного стану.

Тема 2.3. Текстоцентричний аспект формування мовної особистості учня – важлива проблема сучасної лінгводидактики.

Тема 2.4. Особистісний, комунікативно-діяльнісний, функціонально-стилістичний, соціокультурний підходи до навчання української мови.

Розділ 3. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 3.1. Праці Ф. Буслаєва, К. Ушинського, П. Медушевського, С.Чавдарова. Лінгводидактична концепція Софії Русової. «Рідномовні обов'язки» І. Огієнка. Лінгводидактична концепція В.Сухомлинського.

Тема 3.2. Сучасний етап розвитку лінгводидактики в Україні (О.Біляєв, О.Горошкіна, Н.Голуб, С.Єрмоленко, С.Караман, Л.Мацько, Л.Паламар,М.Пентилюк, К. Плиско, Т.Симоненко, І. Хом'як, С. Яворська та ін.).

Тема 3.3. Досвід мовознавців і лінгводидактів Сумщини О.Скорика, С.Дорошенка, учителів-методистів м.Суми і Сумщини (А.Баєва, Н.Шеденко та ін.). Методична робота вчителя-словесника. Педагогічна майстерність учителя-словесника в дослідницьких рефлексіях. Академічна культура вчителя-словесника. Ресурсний центр професійного розвитку вчителя української мови і літератури в університеті: мета. завдання, основні підходи до навчання української мови.

Тема 3.4. Актуальні проблеми української лінгводидактики: неперервна мовна освіта, гуманізація, демократизація шкільного навчання мови; профільне навчання української мови, сучасні концепції мовної освіти в Україні.

Розділ 4. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Тема 4.1. Навчання у складних умовах: плануємо гнучкі заняття із застосуванням гнучких методів і прийомів.

Зміст шкільної мовної освіти. Принципи побудови шкільного курсу української мови. Реалізація змістових ліній на уроках української мови. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу.

Тема 4.2. Програми і підручники з української мови. Принципи побудови чинних підручників української мови. Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів.

Тема 4.3. Сучасний урок: основні вимоги, типи, критерії ефективності. Дистанційне навчання в синхронному і асинхронному режимах. Співпраця учня і вчителя в умовах цих двох режимів .

Конспект уроку як комунікативний феномен. Вправи і завдання – важливий компонент на уроках української мови. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови у старшій школі.

Розділ 5. МЕТОДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МОВНІЙ ОСВІТІ ЦИФРОВІ СЕРВІСИ ТА ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ НА УРОКАХ

Тема 5.1. Сучасні освітні технології у процесі навчання української мови: технологія формування творчої особистості; технологія навчання як дослідження; технологія особистісно зорієнтованого навчання; технології розвивального навчання, педагогічного проектування.

Тема 5.2. Навчання української мови крізь призму діалогу мовних особистостей. Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу. Навчання учнів мистецтву діалогу (засвоєння норм мовленнєвої поведінки в різних сферах і ситуаціях спілкування, культури слухання, оволодіння різноманітними стратегіями і тактиками ефективної комунікації, дотримання правил проведення вебінарів, диспутів, розвиток культури медіагігієни). Лінгвоекотологічний принцип (або принцип лінгвістичної (мовної) екології), принцип виховання мовного смаку, мовної толерантності.

Тема 5.3-5.4. Додаткові інформаційно-методичні матеріали: роздатковий матеріал, збірник завдань для самостійної роботи. Лінгвістичний проєкт. Застосування нових інформаційних технологій для пошуку інформації з актуальних питань мовознавства в мережі Інтернет (використання web-браузерів, робота з інформаційно-пошуковими й інформаційно-довідковими системами, автоматизованими бібліотечними системами, електронними журналами). Ознайомлення з українським лінгвістичним інтернет-порталом «Словники України онлайн».

Тема 5.5-5.6. Електронні лінгвістичні ресурси: зміст, принципи організації та їх використання. Електронні лінгвістичні ресурси та програмні продукти Українського мовно-інформаційного фонду Національної академії наук України.

Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій. Використання нових інформаційних технологій для організації лінгвістичного діалогу в мережі (використання електронної пошти, участь в інтернет-конференціях, інтернет-семінарах тощо). Використання нових інформаційних технологій для створення тематичних професійно орієнтованих блогів, web-сторінок і web-квестів.

Сервіси для створення «хмаринок слів» (Word It Out, Word Cloud Generation, Word Art, AnswerGarden тощо), ментальних мап (XMind, FreeMind, iMindMap, MindJet Mindmanager, Edrow Mind Map, Visual Mind тощо), інтерактивних плакатів (Thinglink, Glogster EDU, H5P тощо).

Формування умінь сприймати, розуміти, систематизувати, перетворювати, використовувати медіаосвітню інформацію з різних джерел, у т.ч. довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн-ресурси тощо); електронних засобів масової інформації (електронної пошти, сервісних програм мережі).

Тема 5.7-5.8. Медіаосвітній компонент на уроках. Методологія IREX щодо подвійної імплементації, законодавчі документи щодо посилення об'єднувальної ролі української мови в суспільстві як засобу захисту національного мовно-культурного простору. Навчання української мови у вимірах медіаграмотності/ інфомедійної грамотності. Принципи естетичної вартісності медіатекстів.

Інфомедійна грамотність як складник неформальної освіти . Науковопопулярні медіатексти, навчальні, ігрові (фільми, телепередачі, відеокліпи), анімаційні, їх роль, завдання, функції. Основні прийоми й технології створення медіатекстів.

Розділ 6. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ: УКРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ У НАВЧАННІ МОВИ В ШКОЛІ

Тема 6.1. Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен. Створення чатів або постерів у додатках Canva PlayBuzz, Miro, Jamboard; здійснення віртуальних мандрівок у музеї; аналіз фото, документів, пізнавальних текстів, розміщених на віртуальних дошках Jamboard, Padlet; участь в онлайн-опитуваннях, змодельованих за допомогою Google Forms, Online Test Pad, Poll everywhere тощо.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Інноваційні процеси у лінгвістиці та лінгводидактиці.	4	
2	Українська лінгводидактика як методологічна основа навчання української мови	2	
3	Історія становлення та розвитку лінгводидактики	2	
4	Актуальні проблеми української лінгводидактики	2	
5	Сучасний урок: основні вимоги, технології, критерії ефективності, підручники.	4	
6	Методичні технології у мовній освіті. Медіаосвітній компонент на уроках української мови	4	
7	Українознавчий аспект у навчанні мови в школі	2	
	Усього	20	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Концептуальні засади опанування української мови в освітніх закладах. Академічна культура – основа дослідницького навчання української мови.	2	

2	Інноваційні процеси у мовній освіті. Програми з української мови. Підручники з української мови	2	
3	Досвід мовознавців і лінгводидактів	2	
4	Програми і підручники з української мови. Принципи побудови чинних підручників української мови. Підручник української мови як засіб самовдосконалення, самоосвіти учнів.	2	
5	Методичні технології у мовній освіті	2	
6	Технологія сучасного уроку. Технології занять із регіональним компонентом.	4	
	Методичні особливості проведення занять на основі використання цифрових технологій.	4	
7	Навчання української мови у вимірах медіа грамотності.	2	
8	Методи формування лінгвокультурознавчої компетентності через розвиток цілісного уявлення про мову як національно-культурний феномен.	4	
9	Контрольна робота	2	
	Усього	26	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

PISA: читацька грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко. К. : УЦОЯО, 2017. 123 с.

Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії : методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засекіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В. І., Яценко Т. О. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. – 48 с.

Державний стандарт базової середньої освіти
http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/28030/

Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови / методичний поради́ник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред.

Олега Топузова, Тетяни Засекіної : Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. - 296 с. Закон України «Про освіту», 2018. [Інтернет-ресурс]. Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n186>.

Закон України «Про повну загальну середню освіту», 2020. [Інтернетресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/show/463-20/>

Рекомендації щодо проведення оцінювання сформованих характеристик навчальної діяльності та результатів навчання учнів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, та заповнення Свідоцтва досягнень (2022).

URL:<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacijshodoocinyuvannya-navchalnih-dosyagnen-uchniv-5-6-klasiv-yaki-zdobuvayutosvitu-vidpovidno-donovogo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti>

Шкільні програми та підручники

1. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://cutt.ly/eQ7kmxv>

2. Українська мова. 5-6 класи : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В. Заболотний, В.В. Заболотний, В.П. Лавринчук, К.В. Плівачук, Т.Д. Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://cutt.ly/AQ7kEEG>

3. Українська мова. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / укладачі : Г.Т. Шелехова, М.І. Пентиліук, В.І. Новосьолова, Т.Д. Гнаткович, Н.Б. Коржова, К.В. Таранік-Ткачук) : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>

4. Українська мова: програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням української мови (8-9 класи) / укладачі :

С.О. Караман, О.М. Авраменко, О.В. Караман, М.Я. Плющ, К.В. ТаранікТкачук, В.С. Кобиш ; за ред. С.О. Карамана. URL: <https://cutt.ly/6U3u7DG>

5. [Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою](#)

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/16NyRYEKgeQ4T5BE68Las2gn0q2MPyIWSWx-Vdw-zmA/edit?gid=337295027#gid=337295027>

Додаткові джерела:

Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної ; укл. : Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. ПереяславХмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.

Горошкіна О. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: Монографія. Луганськ: Альма-матер, 2004. 362 с.

Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018.

Горошкіна О.М., Попова Л.О., Нікітіна А.В. Теорія і практика навчання української мови в старших класах. Х.: Основа, 2012. 171 с.

Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ наук. ред. укр. видання д-ра пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. К. : Ленвіт, 2003. 273 с.

Копусь О.А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів філологів у вищому навчальному закладі. 2012. 429 с.

Мацько Л.І., Семенов О. М. та ін. Українська мова: 10–11 класи. Програма для профільного навчання учнів ЗНЗ. Філологічний напрям, профіль – українська філологія. К., 2017. 82 с.

Мацько Л.І., Семенов О.М., Голуб Н.Б. Мова наша – українська: навчально-метод посібник для вчителя/ За ред. Л.І. Мацько. К.: Богданова А.М., 2011. 512 с.

Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах/За ред. М.І. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2005. С. 349-350.

Методика навчання української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навч.-метод. посібник/ За ред. О.І. Потапенка. К.: Міленіум, 2006. 332 с.

Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с.

Пентиліук М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей. К.: Ленвіт, 2011. 256 с.

Потапенко О.І., Кожуховська Л.П., Товкайло Т.І., Чубань Т.В. Лінгводидактика (курс лекцій): навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. К.: Міленіум, 2005. 402 с.

Практикум із методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів/ Кол. авторів за ред. М.І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.

Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.

Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб./ Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Шелехова Г.Т., Голуб Н.Б., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Федорчук Т.М., Косянчук С.В. Навчання української мови в старшій школі на академічному рівні: посіб. для вчителя. К. : Педагогічна думка, 2012. 208с.

Наукові, науково-методичні праці Н.В. Громової

1. Громова Н.В. Види мовного розбору в школі. Від звука до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів: навчальний посібник для студентів філологічних факультетів / [за ред. А.А.Силки]. Вид. 2-ге, випр. і допов. Суми: Університетська книга, 2012. С. 301-339. (Гриф МОН).
2. Семенов О.М., Вовк М.П., Дятленко Т., Громова Н. Фахова практика майбутнього вчителя-філолога: навч. посіб. / Семенов О., Вовк М., Дятленко Т., Громова Н. Київ: Талком, 2021. 378 с.
3. Широков Володимир, Загнітко Анатолій, Надутенко Максим, Надутенко Маргарита, Семенов Олена, Громова Наталія, Пономаренко Наталя. Віртуальна лексикографічна лабораторія «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності» [Електронний ресурс]. Сум.ДПУ імені А.С.Макаренка; Український мовно-інформаційний фонд НАН України. 2022. доповнене.
4. Від зернинки до плодів: навчально-методичний посібник / [за ред. Н.В. Громової]. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. 152 с.
5. Averina, K., Hromova, N., Hornostaieva, O., Kravchenko, H., Volosatykh, O., & Shamayeva, K. (2021). Development of professional competence of teachers in the system of continuing education. *Laplage in Journal*, 7(3), p.591-597 <https://doi.org/10.24115/S2446-62202021731346p.591-597>
6. Ganna Korchagina, Olena Akimova, Alina Drokina, Nataliia Hromova, Hennadii Leshchenko (2024) Pedagogical conditions for the professional

development of students of Higher Education through the disciplines of the General University Block/ Revista Conrado, 20(97), p. 254-260.

<https://conrado.ucf.edu.cu/index.php/conrado/article/view/3653>

7. Громова Н.В. Формування медіаграмотності майбутнього вчителя в умовах професійної філологічної підготовки («Методика навчання української мови» і «Культура української мови»). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред.

А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 7 (111) (у співавторстві з Герман В.В.). (Index Copernicus).

8. Громова Н.В. Формування медіакультури майбутнього вчителя-словесника в циклі професійної підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва.

Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. № 6 (120). С.49-63.

9. Громова Н.В. Фахова практика – невід’ємний компонент педагогічної майстерності майбутнього вчителя-словесника. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023 (стаття подана до друку).

10. Громова Н.В. Формування медіаграмотності майбутнього вчителя в умовах професійної філологічної підготовки («Методика навчання української мови» і «Культура української мови»). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред.

А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 7 (111) (у співавторстві з Герман В.В.). (Index Copernicus).

11. Громова Н.В. Формування медіакультури майбутнього вчителя-словесника в циклі професійної підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва.

Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. № 6 (120). С.49-63.

12. Громова Н.В. Фахова практика – невід’ємний компонент педагогічної майстерності майбутнього вчителя-словесника. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва.

Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023.

13. Громова Н. В. Сучасні орієнтири формування мовнокультурологічної компетенції педагога. Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во Сум ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. № 9. С.218-228.

14. Громова Н. Полемічна культура сучасного викладача й учителя української мови та літератури. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Видво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. № 4 (88). С. 17-27.
15. Громова Н.В. Використання інноваційних технологій у процесі викладання української мови у ЗВО // Інновації в освіті та педагогічна майстерність учителя-словесника: збірник матеріалів III Усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 24-25 жовтня 2019 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 139-142.
16. Громова Н.В. Евристична освіта у творчій самореалізації старшокласників: зміст, структура, способи діяльності, результати. Пізнавально-творча і професійна самореалізація особистості в евристичній освіті [монографія] / [за редакцією проф. М.О. Лазарева, проф. О.Г. Козлової]. Суми: ФОП Цьома С.П., 2019. С.115-133.
17. Громова Н.В. Елементи національно-патріотичного виховання як мотивація до підвищення культуромовної особистості фахівця / Н.В. Громова, О.А. Кулікова, М.М. Ячменик // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. / головн. ред. А.А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. № 7 (51) С. 16-23.
18. Громова Н.В. Медіаграмотність у структурі професійно-методичної компетентності вчителя-словесника // Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (14- 15 травня 2020 р).
19. Громова Н.В. Методичні аспекти розвитку зв'язного мовлення студентів під час написання творів-роздумів // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : збірник наукових праць / ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С. О. Омельченко; відп. ред. проф. Л. Г. Гаврілова. – Слов'янськ : ДДПУ, 2020.
20. Громова Н.В. Мовнокультурологічна компетенція як складова професійної культури педагога // Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернетконференції, м. Слов'янськ, 26-27 вересня 2019 року. Слов'янськ: Мінідрукарня «Папірус», 2019. С. 89-91.
21. Громова Н.В. Оволодіння педагогом і учнями основними механізмами евристичної навчальної діяльності // Професійно-творча самореалізація майбутнього вчителя в інноваційній освіті: [монографія] / [за ред. проф.

- М.О. Лазарева]. – Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2013. – С. 209-225.
22. Громова Н.В. Педагогічна рефлексія як показник самореалізації майбутнього вчителя-словесника // Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 16-17 травня 2019 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 172-177.
 23. Громова Н.В. Система роботи над удосконаленням комунікативномовленнєвих якостей майбутнього педагога засобами риторики // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : збірник наукових праць / ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С. О. Омельченко; відп. ред. проф. Л. Г. Гаврілова. – Слов'янськ: ДДПУ, 2018. №8. Ч.1.
 24. Громова Н.В. Технологія сучасного заняття з лінгвістичних курсів // Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання і моніторинг якості: монографія. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. С. 58-112.
 25. Громова Н.В. Формування медіакомпетентності майбутнього вчителя-словесника у курсі «Методика навчання української мови». Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук.журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020.
 26. Громова Н.В., Герман В.В. Творча самореалізація майбутнього вчителя-словесника під час педагогічної практики. Nauka i edukacja w warunkach zmian cywilizacyjnych / Pod red. M.Andrzejewskiego. Łódź: Nowa nauka, 2019. С. 20-22.
 27. Культура української мови: Навчальний посібник для студентів гуманітарних (філологічних) факультетів / В.В. Герман, Н.В. Громова. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. 376 с. (Рекомендовано Вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка).
 28. Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання: монографія / Олена Семеног, Вікторія Герман, Олександр Земка, Ольга Рудь, Наталія Громова, Наталя Пономаренко, Інна Левенок, Марина Ячменик. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 351 с.
 29. Пізнавально-творча самореалізація майбутнього вчителя в інноваційній освіті / Н.В. Громова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. : наук. журнал. / головн. ред. А.А. Сбруєва. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. № 10 (64). С. 13-24.

30. Роль і місце педагогічної практики в професійному становленні майбутнього вчителя-філолога // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2013. № 5 (31). С. 213-221.
31. Формування професійних мовленнєвих умінь у майбутніх учителів-словесників // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 16. “Творча особистість учителя: основи теорії і практики”. Збірник наукових праць / ред. кол. Н.В. Гузій (відп. редактор). №22 (32) К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. С. 116-120.

Інформаційні ресурси:

1. Закон «Про загальну середню освіту».
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
2. Концепція «Нова українська школа» 2016 р.
URL:
<http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
3. Навчальні програми для 10-11 класів. Українська мова. URL:
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
4. На урок. Освітній проєкт. URL:
<https://www.facebook.com/naurok.com.ua/>
5. Нова українська школа. URL:
<https://www.facebook.com/nus.org.ua/>
6. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи URL: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf>

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Конспекти лекцій.

Презентації лекцій.

Контрольні завдання для проведення проміжного контролю.

Навчально-методичні й навчальні посібники автора програми.

Мультимедійна техніка для презентацій.